

GUDER I

Dette er det første av to temanummer om guder. Invitasjonen som ble sendt til bidragsyterne våren 2011 lød som følger:

Formålet med dette nummeret av *Dīn* er å sette søkelys på ”guder” som en religionsvitenskapelig analytisk kategori. Vi håper å frembringe en kritisk diskusjon preget av forskjellige bidragsyteres teoretiske interesser og arbeid med religiøse kontekster.

For at analytiske kategorier skal være anvendbare og fruktbare står akademikere prinsipielt sett i stor grad fritt til å definere disse selv. Enhver vitenskapelig diskurs tar samtidig utgangspunkt i at deltakerne er villig til å artikulere hva de mener med de analytiske kategoriene de anvender. Slike diskurser er dessuten tjent med et visst mangfold av definisjoner, konsepter og teorier, fordi dette bidrar med ulike perspektiver som kan belyse empiriske fenomener og forhold på ulike måter, og fordi det motiverer og provoserer til nye teoridannelser, utforskning og analytisk kreativitet.

Vi ønsker derfor bidrag som søker å gi ulike svar på spørsmål om når, hvor, hvordan og hvorfor religionsvitere (ikke) kan og bør anvende kategorien ”guder”?

*

Bakgrunnen for diskusjonen vi har lagt opp til, er det faktum at ”gud” eller ”guder” ofte er en oversett kategori i metodologiske debatter, til tross for at den brukes i så mange faglige fremstillinger av religion, religioner og religiøsitet, enten de er ment å være empiriske, teoretiske eller begge deler.

Olle Sundström skriver om lutherske misjonærers fremstillinger av samiske ”guder”, som ”andre guder” enn den kristne, og antyder at også religionsvitenskapen kan ha arvet noe fra denne typen praksis. John

Ødemark tar for seg hvordan ”guder” fra Den nye verden tidlig på 1600-tallet ble innlemmet i en allerede eksisterende mytografi, og hvordan dette kan forstås som en del av den sammenliknende religionsvitenskapens forhistorie. Jon Henrik Ziegler Remme har studert praksiser og forestillinger i Ifugao på Filippinene og identifisert det han kaller en ”ontologisk dynamikk” som utfordrer bruken av begrepet ”guder”. Cecilie Endresen viser relasjoner mellom rumensk- og albansk-ortodokse forestillinger om Gud, politisk-ideologiske grunnsyn og sosiopolitiske kontekster. Jesper Østergaard bruker teorier om kognisjon for å diskutere begrepet ”gud” i møte med et bestemt religiøst landskap i Nepal.

Kunstner Randi Nygård sine bidrag åpner ytterligere perspektiver og inviterer til kritiske så vel som estetiske refleksjoner. Til sammen viser bidragene hvordan et stort mangfold av perspektiver og eksempler kan komme ut av ett felles fokuspunkt. Vi håper dette vil stimulere til enda flere diskusjoner og mer kritisk omgang med ”gud” og ”guder”.

*

Når resultatet nå foreligger er det viktig for oss å fremheve at det var vår gode venn og kollega Janemil Kolstø (1981–2009) som først kom på ideen til et temanummer om ”gud” og ”guder” som analytiske kategorier. Dette nummeret av *Dīn* er til minne om ham.

Knut Melvær, Bjørn Ola Tafford & Håkon Tandberg